

Oponentní posudek diplomové práce

Autor DP: **Pavel Jurníček**

Obor: Psychologie – Speciální pedagogika

Název DP: **Jak jsem se dostal do „past’áku“?**

Vedoucí DP: Vladimír Chrz

Pavel Jurníček se ve své práci pokouší nahlédnout do života dospívajících chlapců, umístěných do „past’áku“, tj. do diagnostického ústavu pro mládež s poruchami chování. Jeho cílem je zachytit tuto realitu zevnitř, tj. z perspektivy těchto chlapců, tj. porozumět jejich přáním, záměrům, přesvědčením, jejich způsobům zdůvodňování a ospravedlňování, jejich plánům a perspektivám a podobně.

V první části práce autor krátce nastiňuje „realie“ diagnostického ústavu a jeho umístění v systému ústavní péče. Poté charakterizuje východiska narativního přístupu, který si zvolil pro zachycení zkoumané skutečnosti. Stručně seznamuje s teoretickými východisky tohoto přístupu, se způsobem sběru dat a s typem jejich analýzy.

Vzorek zkoumaných osob tvoří pět chlapců ve věkovém rozpětí 16-17 let, kteří byli umístěni do DÚ na základě tzv. předběžného opatření o ústavní výchově z důvodu nezvladatelného chování. Autor zde vhodně a ilustrativně charakterizuje použitou metodu narativního rozhovoru prostřednictvím prvního „neúspěšného pokusu“, ze kterého vyvozuje pravidla vedení dalších rozhovorů.

V první fázi analýzy autor postupuje od sebraných dat ke konceptuální osnově práce. Klíčovým konceptem, kolem něhož dochází ke strukturaci témat a kategorií, je zde pojem „potíž“ (pro níž autor v dalším textu užívá také výrazu „problém“). V návaznosti na J. Brunera autor předpokládá, že ve vyprávění jsou konstruovány důvody a ospravedlnění, týkající se odpovědnosti aktérů vzhledem k potíži. Takto vzniká základní osnova analýzy, sestávající ze tří okruhů, ve kterých se jedná o: 1) problém jako takový („já a můj problém“, kapitola 5.2), b) problém v kontextu vztahů („já a moje okolí“, kapitola 5.3) a c) problém v kontextu příběhu („já a moje životní cesta“, kapitola 5.4).)

Poté následuje vlastní analýza, jejíž text představuje hlavní část práce. Autor zde postupuje podle „logiky“ kvalitativního přístupu. V rámci třech uvedených okruhů postupně nechává vyvstávat jednotlivá témata a aspekty zkoumané problematiky, postupně a nenásilně formuluje shrnutí a zobecnění a teprve poté (spíše ve druhé části analýzy) místy zahrnuje do své analýzy také diskusi s různými autory a teoretickými koncepcemi.

Za vhodný lze považovat také způsob postupu analýzy a interpretace, kdy autor u každého tématu či aspektu postupně analyzuje ve stejném pořadí všech pět chlapců. Čtenář práce má tak možnost pronikat do tématu v rámci jakéhosi „seriálu na pokračování“. Takto vzniká velmi plastický obrázek zkoumané problematiky.

Celkové hodnocení: Jedná se o originální způsob použití kvalitativního (narativního) přístupu, jehož prostřednictvím se autorovi podařilo plasticky a živě popsat zkoumanou problematiku. Určitou rezervu vidím v diskusi s teorií, kterou si lze představit rozsáhlejší. Zároveň však vidím jako šťastný způsob, kdy autor své teoretické reflexe vložil do analýzy a interpretace rozhovorů. Autorovi se v závěru podařilo otevřít vzhledem ke zkoumanému předmětu velmi podstatné téma přechodu či zastávky na cestě k dospělosti, a také zde si lze představit rozsáhlejší diskusi. Přes uvedené připomínky však považuji práci za velmi originální, za dobře a čtivě napsanou, a z těchto důvodů **ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení známkou výborně.**

V Praze 19. 1. 2006

Vladimír Chrz

